

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธย

สมเด็จพระบรมราชชนก และ สมเด็จพระบรมราชชนนี

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรม
นาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้
ประกาศว่า โดยที่ทรงพระราชดำริด้วยพระราชหฤทัยประกอบ
ด้วยพระกตัญญูกตเวทิตา ระลึกถึงพระเดชพระคุณสมเด็จพระ
พระราชบิดา และสมเด็จพระราชชนนี อันได้มีมาเป็นต้นพัน
ทรงมีพระเดชพระคุณยิ่งกว่าผู้อื่น สมควรจะเฉลิมพระเกียรติยศ
สนองพระคุณตามโบราณขัตติยราชประเพณี ประกอบ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

กับได้ทรงสดับคำกราบบังคมทูลของรัฐบาล ที่ขอให้ทรงสถาปนาพระอิสริยยศและเฉลิมพระนามสมเด็จพระบรมราชบุรพการี เพื่อจักได้เป็นสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่ประเทศชาติ และเป็นที่ยกย่องชื่นชมยินดีแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวง

จึงทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระราชบิดา เมื่อครั้งทรงดำรงพระชนม์ชีพอยู่นั้น ได้ทรงประกอบพระกรณียกิจเป็นหิตานุหิตประโยชน์แก่ประเทศชาติประชาชนอย่างไพศาล โดยเฉพาะในด้านการแพทย์ และการสาธารณสุข ทรงอภิศกำลังพระวรกาย และพระหฤทัย ตลอดจนทรัพย์สินส่วนพระองค์ เพื่อการแพทย์ไทยอย่างมากมายเกินที่จะกล่าวได้ ในเบื้องต้นพระองค์ได้ทรงศึกษาวิชาทหารเรือ ณ ประเทศเยอรมัน สำเร็จการศึกษาแล้วเสด็จกลับเข้ารับราชการในกองทัพเรือ ได้รับพระราชทานยศเป็น เรือโท และเรือเอก ตามลำดับ ทรงรับราชการอยู่ได้ไม่ช้าก็เกิดอาการประชวรเรื้อรัง ไม่ทรงสามารถรับราชการหนักเช่นการทหารเรือได้ แต่ด้วยพระหฤทัยมั่นอยู่ในจรรยาแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ซึ่งจ้านงในกิจเกื้อกูลแก่บ้านเมืองและประชาชนเป็นสำคัญ ประกอบกับทรงสนพระหฤทัยในกิจการแพทย์ และทรงตั้งพระหฤทัยที่จะให้ประชาชนชาวไทยได้รับความสุขปราศจากโรคนักราย จึงทรงพระอุตสาหะ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

เสด็จไปศึกษาวิชาการสาธารณสุข และวิชาแพทย์ ณ สหรัฐอเมริกา ด้วยพระปรีชาญาณหลักแหลมประกอบด้วยพระฉันทะ วิริยะอันแรงกล้าสามารถ ทรงรอบรู้สอบได้ประกาศนียบัตรการสาธารณสุข และปริญญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตเกียรตินิยม จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เมื่อเสด็จกลับมาเมืองไทยแล้ว ได้ทรงปฏิบัติงานร่วมกับกรมสาธารณสุขอย่างใกล้ชิดเข้มแข็ง ทรงเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาแพทย์ ทรงช่วยเหลือในการขยายกิจการของโรงพยาบาลศิริราช ประทานเงินส่วนพระองค์ วัตถุประสงค์กนไว้ และจัดหาที่พักสำหรับพยาบาลได้อาศัย ทรงบริจาคทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นทุนไว้สำหรับส่งนักศึกษาแพทย์ และนักเรียนพยาบาลออกไปศึกษาวิชาต่อ ณ ต่างประเทศ ประทานเงินจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับปฏิบัติการให้แก่โรงพยาบาล ทรงเป็นผู้แทนรัฐบาลติดต่อกับมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ สาขาเอเชียบูรพา ให้ดำเนินการช่วยเหลือการแพทย์และพยาบาลไทย โดยปรับปรุงการศึกษาวางมาตรฐานจนสามารถรับรองกิจการแพทย์ของประเทศได้ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังได้ทรงปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ทรงอุทิศเวลาส่วนใหญ่ให้แก่การรักษาพยาบาลด้วยพระองค์เอง ทรงห่วงใยในกิจการแพทย์ และทรงตั้งพระหฤทัยที่จะทรงทำงานด้านนี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

ให้เจริญก้าวหน้าด้วยวิทยาการอันทันสมัยยิ่งขึ้นไป เพื่อความ
รุ่งเรืองวัฒนาการของบ้านเมืองและเพื่อประโยชน์สุขของอาณา
ประชาราษฎร์ พระกรณียกิจที่สมเด็จพระราชบิดาได้ทรงปฏิบัติ
มาด้วยการบริหารงาน ปรับปรุงส่งเสริมวางมาตรฐานการศึกษา
ประธานความรู้ในด้านวิชาการแพทย์อันทันสมัย ประธานทุน
การศึกษา ตลอดจนจัดหาอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้
สำหรับปฏิบัติการ ดังได้พรรณนามานี้ เป็นผลทำให้กิจการ
แพทย์และการสาธารณสุขได้เจริญเป็นปีกแผ่นมาจนถึงกาล
ปัจจุบัน บรรดาผู้ที่สำนึกในพระกรุณาธิคุณได้พร้อมใจกันเฉลิม
พระเกียรติเป็น “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน ผู้
ทรงสนับสนุนและสนพระทัยในการศึกษาและการวิจัยทางการ
แพทย์” พระเกียรติคุณนี้แผ่ไพศาลปรากฏตลอดไปในนานา
ประเทศ บัดนี้ทรงพระอนุสรณ์ค้ำนึ่งถึงพระเดชพระคุณสมเด็จพระ
พระราชบิดา อันได้มีมาเป็นล้นพ้น และทรงมีพระราชประสงค์
จะอนุวัติตามโบราณขัตติยราชประเพณี

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้
ประกาศเฉลิมพระนามพระอัฐิ สมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้า
มหิตลอดุลเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ ตามที่จารึกในพระ
สุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

พระบรมราชชนก ทรงพระราชฐานันดรศักดิ์เสมอด้วยสมเด็จพระบรมราชเจ้า ในพระบรมราชวงศ์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ขอให้พระเกียรติคุณวิบุลยยศ ปราบกฏอยู่ชั่วกัลปาวสานเทอญ

อนึ่งทรงพระราชดำริรำลึกถึงสมเด็จพระราชชนนี ว่าทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจอันได้บังเกิดประโยชน์แก่บ้านเมืองและประชาชนเป็นอเนกปริยาย มีพระหฤทัยเปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณาธิคุณ ทรงห่วงใยในความ เป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป ได้เสด็จออกไปสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรตามจังหวัดต่าง ๆ อยู่เป็นเนืองนิตย์ แม้ว่า จะเป็นท้องที่ห่างไกลทุรกันดารก็ทรงพระอุตสาหะเสด็จไปจนทั่วถึง โปรดให้จัดสร้างโรงเรียนชายแดนขึ้นเป็นหลายแห่งเพื่อให้เยาวชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ทรงจัดตั้งหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ขึ้น และโปรดให้ออกไปทำการรักษาพยาบาลประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร เมื่อใดมีภัยพิบัติเกิดขึ้น ก็เสด็จออกไปเยี่ยมเยียนผู้ประสบเคราะห์ประสบภัยโดยทั่วหน้า ประทานทรัพย์สินส่วนพระองค์แก่ทางราชการและองค์การกุศลต่าง ๆ ให้จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนยารักษาโรค เพื่อนำไปแจกจ่ายบรรเทาความเดือดร้อน นอกจากนี้ ยังได้เสด็จออกเยี่ยมเยียนเจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

และพลเรือน ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติราชการ ฌ ชายแดนจนถึงฐาน
ที่ปฏิบัติงาน โดยมีได้ทรงห่วงเกรงต่อความยากลำบากและ
ภัยอันตรายใด ๆ ด้วยทรงมุ่งหวังตั้งพระหฤทัยที่จะให้เกิด
ประโยชน์สุขแก่ประชาชนส่วนรวมเป็นสำคัญ ในด้านการพระ
ศาสนานั้น ก็ได้ทรงสนับสนุนการศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่าง
กว้างขวาง และได้ทรงบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ
ในพระพุทธศาสนา และในศาสนาอื่น ๆ อยู่เสมอ ในส่วน
พระองค์เล่า ก็ทรงเป็นอุปการีณ์มีคุณูปการยิ่งกว่าผู้ใด เบื้องต้น
แต่ได้ทรงอภิบาลบำรุง และทรงอนุสาสน์สั่งสอนความดีงาม
ตามขัตติยราชประเพณี ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์มา และยังมี
พระหฤทัยสเนหาห่วงใยอยู่มิได้ขาด ทั้งได้ทรงรับพระราชภาระ
ปฏิบัติราชการแผ่นดินในคราวที่เสด็จพระราชดำเนินไปต่าง
ประเทศเป็นหลายครั้ง บัดนี้ สมเด็จพระราชชนนีเสด็จเหลือ
อยู่พระองค์เดียว ที่ทรงเป็นเขตอันล้ำเลิศ อันจะให้เกิด
สิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแด่พระองค์

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้
ประกาศเฉลิมพระนาม สมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์ ตามที่
จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย อำนาจแห่งพระกตัญญู

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

กตเวทีตาธรรม และเทพดาเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาล
อภิบาลรักษาพระองค์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้
ทรงเจริญพระชนมายุ พรรณ สุข พล ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ
สรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคล วิบุลศุภผล สกตเกียรติยศ ปรากฏ
มโหฬารตลอดจักรวาลเทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๓
เป็นปีที่ ๒๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี